

OBSAH

1 Úvod	9
2 Pohyb bodu	12
2.1 Poloha bodu	12
2.2 Stupeň voľnosti	13
2.3 Podmienky pohybu	14
2.4 Rýchlosť bodu	15
2.5 Zrýchlenie bodu	18
2.6 Sprievodný trojhran priestorovej čiary	19
2.7 Normálové a tangenciálne zrýchlenie	21
2.8 Priebeh pohybu bodu po krivke	22
2.9 Priebeh pohybu bodu po priamke	23
2.10 Plošná rýchlosť a plošné zrýchlenie	26
2.11 Pohyb bodu vo sférických súradniciach	27
2.12 Príklady	29
3 Pohyb telesa	37
3.1 Podmienky tuhosti a stupeň voľnosti pohybu telesa	37
3.2 Translačný pohyb telesa	38
3.3 Rotačný pohyb telesa	42
3.3.1 Pohyb bodu po kružnici	43
3.4 Rovinný pohyb bodu v polárnych súradniciach	48
3.5 Rotačný pohyb rovinného útvaru v rovine	50
3.6 Príklady	55
3.7 Sférický pohyb telesa	64
3.8 Eulerové uhly	70
3.9 Príklady	74
3.10 Všeobecný priestorový pohyb telesa. Skrutkový pohyb telesa	81
3.10.1 Rozklad pohybu telesa na translačný pohyb a sférický pohyb	81
3.10.2 Skrutkový pohyb telesa	83
3.11 Analýza fázovo lokálneho pohybu telesa T	88
4 Súčasné pohyby telies	93
4.1 Derivácia vektorovej funkcie	93

4.2	Derivácia priebehu uhlovej rýchlosti	95
4.3	Súčasné pohyby dvoch telies.	96
4.4	Dve súčasné rotácie okolo stálych osí	98
4.5	Súčasné pohyby v rovine	105
5	Pohyb rovinného útvaru v rovine	116
5.1	Všeobecný pohyb rovinného útvaru.	116
5.2	Určenie pohybu rovinného útvaru v rovine	116
5.3	Rýchlosť bodu rovinného útvaru pri pohybe v rovine	119
5.4	Okamžitý stred otáčania	120
5.5	Pohyb nepremenného útvaru	123
5.6	Konštrukcie rýchlostí bodov rovinného útvaru pri pohybe v rovine	129
5.7	Zrýchlenie bodu rovinného útvaru pri pohybe v rovine	131
5.8	Zrýchlenie okamžitého stredu otáčania rovinného útvaru pri pohybe v rovine	132
5.9	Konštrukcia zrýchlenia bodu útvaru	133
5.10	Polódie pohybu	134
5.11	Vzájomný pohyb polódií a postupová rýchlosť okamžitého stredu otáčania po pevnej polódii.	135
5.12	Vzťah medzi postupovou rýchlosťou okamžitého stredu otáčania po pevnej polódii so zrýchlením okamžitého stredu otáčania	137
5.13	Stred zrýchlenia	138
5.14	Recipročný pohyb k všeobecnému rovinnému pohybu telesa	143
5.15	Príklady	149
5.16	Stred krivosti dráhy bodu.	153
6	Kinematická geometria rovinných mechanizmov	168
6.1	Kinematické reťaze	168
6.1.1	Kĺbové kinematické reťaze	171
6.1.1.1	Kinematické reťaze núteného pohybu	172
6.1.1.2	Príklady kĺbových kinematických reťazí	173
6.1.2	Kinematické reťaze so zakrivenou kulisou	175
6.1.3	Kinematické reťaze s priamou kulisou	176
6.1.4	Kinematické reťaze s kotúčom	176
6.2	Mechanizmy	179
6.2.1	Triedenie mechanizmov	180
6.2.2	Vytváranie mechanizmov.	180
6.2.3	Vytváranie kinematickej reťaze z mechanizmu.	182
6.3	Konfigurácia stredov otáčania	183
6.4	Stredy krivosti dráh bodov pri relatívnom pohybe	186
6.4.1	Stredy krivosti dráh bodov pri rotačných kinematických dvojiciach	186
6.4.2	Stredy krivosti dráh bodov pri translačných kinematických dvojiciach	188
6.4.3	Stredy krivosti dráh bodov pri preklzujúcich kinematických dvojiciach	190
6.5	Aplikácie mechanizmov.	191
7	Grafické riešenie jednoduchých rovinných mechanizmov.	197
7.1	Kinematická analýza trojčlenných a štvorčlenných rovinných mechanizmov	197

7.1.1	Grafické riešenie štvorčlenných mechanizmov	197
7.1.2	Grafické riešenie trojčlenných mechanizmov	212
8	Kinematická analýza šesťčlenných a osemčlenných mechanizmov	218
9	Analytické riešenie mechanizmov	233
9.1	Trigonometrická metóda	233
9.2	Vektorová metóda	236
9.3	Metóda komplexných čísiel	240
9.4	Analytické riešenie mechanizmov pomocou prevodových funkcií	241
9.4.1	Priebehy prevodových funkcií	245
9.4.2	Fourierov rozvoj prevodových funkcií	249
9.5	Analytické riešenie vačkových mechanizmov	257
9.6	Hookov kĺb	259
10	Mechanizmy s konštantným prevodom	262
10.1	Mechanizmy s ozubenými kolesami, ktorých osi sa nepohybujú. Prevodovky	264
10.2	Planétové prevody	270
11	Základy syntézy mechanizmov	280
11.1	Základné pojmy teorie mechanizmov	281
11.2	Návrh mechanizmu	281
11.2.1	Cyklus pracovného člena	282
11.2.2	Pohybový zákon pracovného člena	282
11.3	Zloženie pracovného mechanizmu	282
11.4	Syntéza mechanizmov pre dve predpísané polohy	283
11.4.1	Vzájomný pohyb dvoch funkčných orgánov	284
11.4.2	Praktické príklady	284
11.5	Syntéza mechanizmov pre tri predpísané polohy	288
11.5.1	Pólový trojuholník a jeho vlastnosti	288
11.6	Syntéza vačkových mechanizmov	296
11.6.1	Kosínusový zákon pohybu	298
11.6.2	Parabolický zákon pohybu	299
11.6.3	Sínusový zákon pohybu	300
11.6.4	Lineárny zákon pohybu	301
12	Statické riešenie mechanizmov metódou virtuálnych prác a virtuálnych výkonov	302
12.1	Postup pri riešení úloh mechanizmov s premenlivým prevodom	302
12.1.1	Príklady	302
12.2	Postup pri riešení úloh mechanizmov so stálym prevodom	304
12.2.1	Príklady	305
12.3	Kinematická metóda v statike	306
12.3.1	Postup pri riešení rovnováhy mechanizmov	307
12.3.2	Príklady	307

---

13 Použitie maticového počtu v kinematike	310
13.1 Pohyb telesa	312
13.2 Recipročný pohyb telesa	314
13.3 Kinematické veličiny pohybu telesa	315
13.4 Základné pohyby telesa v maticovom tvare	315
13.4.1 Translačný pohyb telesa	315
13.4.2 Rotačný pohyb telesa	317
13.5 Súčasné pohyby telies	319
13.6 Sférický pohyb telesa	320
13.6.1 Riešenie niektorých problémov sférickeho pohybu telesa na číslicovom počítači	324
13.7 Kinematická rovnica mechanizmu	324
13.8 Riešenie jednoduchých mechanických sústav	326
Literatúra	331